

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 493/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou ULC Čarnogurský s. r. o., Tvarožkova 5, Bratislava, IČO 35 975 016, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Mag. Ján Čarnogurský, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 27 Ek 1812/2020 z 9. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania vo výške 1 738,97 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozhodnutia vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 27 Ek 1812/2020 v exekučnej veci oprávneného MINOKA s. r. o., Most Pri Bratislave 241, IČO 31 319 416 (ďalej len „oprávnený“), proti povinnému, ktorým je sťažovateľka, o vymoženie sumy 145 767,21 eur s príslušenstvom v konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení exekúcie a výzve na úhradu trov exekútora.

3. Oprávnený sa návrhom na vykonanie exekúcie doručeným okresnému súdu 3. novembra 2020 domáhal proti sťažovateľke ako povinnej vymoženiu sumy 145 767,21 eur s príslušenstvom na podklade exekučného titulu, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 23 Cb/405/2017 z 20. februára 2019 (ďalej aj „exekučný titul“).
4. Exekučným titulom vznikla sťažovateľke v postavení povinnej povinnosť uhradiť oprávnenému peňažnú pohľadávku z titulu náhrady škody spôsobenej úmyselným konaním sťažovateľky.
5. Poverením zo 16. decembra 2020 okresný súd poveril vykonaním exekúcie súdnu exekútorku JUDr. Janu Plškovú, exekútorský úrad, Letná 5, Bratislava (ďalej len „súdna exekútorka“).
6. Súdna exekútorka po zistení, že na majetok sťažovateľky bol vyhlásený konkurz a sťažovateľka bola oddlžená, vydala 30. júna 2022 upovedomenie o zastavení exekúcie, ktorým zastavila exekúciu podľa § 61n ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).
7. Oprávnený 8. júla 2022 podal námietky proti upovedomeniu o zastavení exekúcie.
8. Okresný súd uznesením č. k. 27 Ek 1812/2020 z 2. augusta 2022 I. výrokom vyhovel námietkam oprávneného proti upovedomeniu o zastavení exekúcie a výzve na úhradu trov súdneho exekútora a II. výrokom zrušil upovedomenie o zastavení exekúcie a výzvu na úhradu trov súdneho exekútora.
9. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka v zákonnej lehote sťažnosť.
10. Okresný súd uznesením č. k. 27 Ek 1812/2020 z 9. mája 2023 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“) rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 27 Ek 1812/2020 z 2. augusta 2022, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu sťažovateľka podala túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napadnuté rozhodnutie je podľa nej arbitrárne a zjavne neodôvodnené.
12. Oprávnený v námietkach proti upovedomeniu o zastavení exekúcie argumentoval, že ním uplatnená pohľadávka – náhrada škody, ktorá vznikla „úmyselným konaním“ sťažovateľky, je tzv. nedotknutou pohľadávkou podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) a aj po vyhlásení konkurzu je exekučne vymáhateľná.
13. Sťažovateľka sa nestotožňuje s argumentáciou oprávneného a podľa jej názoru mal okresný súd námietky oprávneného zamietnuť s tým, že vzhľadom na objektívnu zodpovednosť za škodu v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) sa zavinenie neskúma a rovnako ani § 135a Obchodného zákonníka nevyžaduje úmyselné zavinenie sťažovateľky.

14. Z týchto dôvodov podľa názoru sťažovateľky pohľadávka zo zodpovednosti konateľ'a za škodu podľa § 135a Obchodného zákonníka nie je nedotknutou pohľadávkou podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

15. Sťažovateľka udáva, že je osobou blízkou dôchodkovému veku a exekúciou by boli ohrozené jej základné životné potreby. Sťažovateľka žije v skromných pomeroch a jej mesačné výdavky (hraničiace so sumou životného minima) postačujú len na pokrytie základných životných potrieb (strava, lieky a pod.).

16. Sťažovateľka je dlhodobo nemajetná, a preto práve nedostatok jej majetku je v príčinnej súvislosti so zastavením exekúcie. Poukazujúc na zásadu hospodárnosti konania, nie je účelné viesť exekúciu niekoľko desiatok rokov proti sťažovateľke, ktorej sociálna situácia je z dôvodu veku blízkeho dôchodku a zhoršeného zdravotného stavu nemenná, a teda v rámci exekúcie nedôjde k vymoženiu exekvovanej pohľadávky, iba k navyšovaniu trov exekučného konania.

17. S ohľadom na nemajetnosť sťažovateľky a vyhlásený konkurz nie je možné uspokojiť vymáhanú pohľadávkou oprávneného a ani trov exekúcie.

18. Okresný súd konal v rozpore s dobrými mravmi, v rozpore so zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, v rozpore s Exekučným poriadkom a v rozpore so zákonom o konkurze a reštrukturalizácii.

19. Konanie okresného súdu je v rozpore s dobrými mravmi, keďže vymáhaná suma nemôže byť predmetom exekučného a konkurzného konania zároveň.

20. S poukazom na tieto skutočnosti, že sťažovateľka je osobou blízkou dôchodkovému veku, žijúcou v skromných pomeroch, je nemajetná a jej príjem jej neumožňuje uhradenie sumy požadovanej oprávneným, prebiehajúca exekúcia je podľa sťažovateľky v rozpore s dobrými mravmi.

21. Sťažovateľka zastáva názor, že v exekučnom konaní na podklade exekučného titulu, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 23 Cb 405/2017 z 20. februára 2019, nie je vymáhaná nedotknutá pohľadávka podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a preto malo dôjsť k zastaveniu exekúcie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Napadnuté rozhodnutie sťažovateľka považuje za arbitrárne a zjavne neodôvodnené, keďže exekúcia je proti nej vedená aj napriek tomu, že podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii mala byť exekúcia zastavená z dôvodu prebiehajúceho oddlžovacieho konania.

24. Ústavný súd prioritne uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

25. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

26. Podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii oddlžením sú nedotknuté tieto pohľadávky: d) pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky.

27. Ústavný súd teda skúmal, či sa okresný súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu č. k. 27 Ek/1812/2020 z 9. mája 2023 s ústavou a dohovorom.

28. Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že v exekučnom konaní na podklade exekučného titulu nie je vymáhaná nedotknutá pohľadávka, a to s poukazom na právny názor, že ide o objektívnu zodpovednosť za škodu v Obchodnom zákonníku, pri ktorej sa zavinenie neskúma a rovnako ani § 135a Obchodného zákonníka nevyžaduje úmyselné zavinenie dlžníka, tak táto bola exekučným súdom odmietnutá. Uvedená námietka opomína faktické skutočnosti vzťahu medzi účastníkmi konania a berie na zreteľ iba teoretické východiská určitého inštitútu, v tomto prípade náhrady škody v obchodnom práve. To, že náhrada škody v Obchodnom zákonníku vychádza v zásade z princípu objektívnej zodpovednosti za škodu, kde sa zavinenie, a teda ani úmysel neskúma, ešte neznamená, že v obchodnom práve nemožno vôbec nájsť konkrétne prípady toho, že niekto spáchal i v tomto druhu právneho vzťahu škodu úmyselne (bod 18 odôvodnenia).

29. Z napadnutého rozhodnutia okresného súdu ďalej vyplýva, že zákonodarca z rôznych racionálnych dôvodov (plynulosť obchodného styku, ochrana dobrej viery a podobne) zaviedol v rámci vzťahov medzi obchodníkmi prísnejšiu verziu posudzovania zodpovednosti vzťahov na objektívnej báze. Podnikateľom sa uľahčilo uplatňovanie nárokov z náhrady škody bez tohto, aby museli preukazovať i veľmi náročný prvok zodpovednosti, a to zavinenie. V tomto smere uvažovania nemožno považovať objektívnu a subjektívnu zodpovednosť za škodu za akési protipóly, ktoré majú vylučovací charakter. Zodpovednosť konkrétneho subjektu za škodu môže napĺňať znaky zodpovednosti za zavinenie, ako aj zodpovednosti za výsledok (bod 18 odôvodnenia).

30. Okresný súd v tejto súvislosti v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že v danom prípade išlo o škodu v rámci obchodno-právneho vzťahu, ktorá preukázateľne vznikla úmyselne. Uvedený záver vyplýva jasne z právoplatného trestného rozhodnutia trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 46 T 13/2017, ktorý uznal povinnú za vinnú z trestného činu zločinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 5 písm. a) Trestného zákona. Aby povinnú mohol trestný súd uznať za vinnú, musel mať riadne preukázanú aj subjektívnu stránku uvedeného trestného činu, ktorým je jednoznačne úmyselné zavinenie. Tvrdenie povinnej, že trestným rozkazom nebol preukázaný úmysel, možno jednoznačne považovať za nesprávne. Trestný rozkaz nemožno vydať, ak nie je z obžaloby zrejmé, že sú naplnené všetky stránky trestného činu. Škoda (majetková ujma) oprávnenému bola spôsobená bezpochyby úmyselne, a teda napriek tomu, že uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 33 OdK 79/2022 z 1. júna 2022 súd vyhlásil konkurz na dlžníka (t. j. povinnú), je možné na uvedenú pohľadávku viesť exekúciu. Umožňuje to aplikácia § 166c ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii o nedotknutých pohľadávkach (bod 18 odôvodnenia).

31. Okresný súd uzavrel, že sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 27 Ek 1812/2020 z 2. augusta 2022, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, nebola podaná dôvodne, a preto ju zamietol (bod 19 odôvodnenia).

32. V súvislosti so sťažovateľkou naformulovanými námietkami arbitrárnosti atakujúcimi odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd uvádza, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

33. Po preskúmaní relevantných častí napadnutého rozhodnutia okresného súdu ústavný súd konštatuje, že nedostatky ústavnoprávnej relevancie vo veci sťažovateľky nezistil. Ústavný súd považuje názor okresného súdu, podľa ktorého bola škoda spôsobená úmyselne, za ústavne udržateľný.

34. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým rozhodnutím okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že okresný súd sa vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľky. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených práv sťažovateľky nedošlo z dôvodu, že námietky, ktoré sťažovateľka formulovala v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, posúdil okresný súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, konfrontoval ich so závermi všeobecných súdov, z čoho vyvodil, že ide o úmyselné spôsobenú škodu a z tohto dôvodu ide o pohľadávku nedotknutú oddĺžením, a preto okresný súd sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietol.

35. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že okresný súd sťažovateľke primeraným spôsobom vysvetlil podstatu právnej úpravy aplikovanej v jej veci. Ústavne konformným spôsobom reagoval na všetky námietky vznesené sťažovateľkou v jej sťažnosti proti uzneseniu, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, pričom jeho úvahy vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia rešpektovali zákonné limity. Odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí okresného súdu preto možno považovať za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd preto nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozhodnutia okresného súdu nič, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, pre ktoré by mohlo byť považované za ústavne nekonformné.

36. Okresný súd sa s námietkami sťažovateľky vysporiadal ústavne udržateľným spôsobom. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom vo veci.

37. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

38. Ak okresný súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že v danom prípade ide o pohľadávku, ktorá oddĺžením nie je dotknutá, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), je zjavné, že absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím okresného súdu a označenými právami sťažovateľky.

39. Na záver ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že § 135a Obchodného zákonníka nevyžaduje pri zodpovednosti za škodu pri výkone funkcie konateľa úmyselné zavinenie (ide o objektívnu zodpovednosť, ktorá sa posudzuje bez ohľadu na zavinenie), neznamená, že pohľadávka zo zodpovednosti za škodu podľa tohto ustanovenia nie je nedotknutá oddĺžením podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V danom prípade bol škodca na základe trestného rozkazu uznaný za vinného z trestného činu zločinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 5 písm. a) Trestného zákona, pri ktorom sa z hľadiska subjektívnej stránky vyžaduje úmyselné zavinenie, preto škoda pri výkone funkcie konateľa bola spôsobená úmyselným konaním. Ak z okolností daného prípadu vyplýva, že škoda podľa § 135a Obchodného zákonníka bola spôsobená úmyselným konaním, ide o oddĺžením nedotknutú pohľadávku podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

40. Pretože v danom prípade okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky atakujúce arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia sú zjavne neopodstatnené, teda nesignalizujú existenciu príčinnej súvislosti s možným porušením jej práv podľa ústavy a dohovoru. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť

sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

41. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu